

El Diccionari de Benidorm, a un clic del saber

Pasqual ALMIÑANA OROZCO & Maria José LOZANO¹

Resum: Explica l'evolució de la història i les característiques del Diccionari de Benidorm fent un recorregut pel seu passat, el present i el seu futur. S'enuncia, també, l'aplicació didàctica que, com a eina educativa, pot usar-se als centres educatius per estudiar el patrimoni local i que, finalment, tinga impacte en l'alumnat, ciutadans de Benidorm del futur. Així mateix, pot servir com a font d'informació per començar investigacions més àmplies sobre el patrimoni de la ciutat.

Paraules clau: Diccionari, enciclopèdia, Benidorm, TIC, toponímia, didàctica

---

Resumen: Explica la evolución de la historia y las características del Diccionari de Benidorm haciendo un recorrido por su pasado, el presente y su futuro. Se enuncia, también, la aplicación didáctica que, como herramienta educativa, puede usarse en los centros educativos para estudiar el patrimonio local y que, finalmente, tenga impacto en el alumnado, ciudadanos de Benidorm del futuro. Así mismo, puede servir como fuente de información para empezar investigaciones más amplias sobre el patrimonio de la ciudad.

Palabras clave: Diccionario, enciclopedia, Benidorm, TIC, toponimia, didáctica

---

1. Pasqual Almiñana Orozco, director del *Diccionari de Benidorm* i autor dels articles de Toponímia. Maria José Lozano Pérez, catedràtica d'Informàtica i assessora en l'àmbit TIC del CEFIRE de la Nucia i autora dels articles de Tecnologia de la Informació i la Comunicació.

1. Objectiu

L'objectiu del *Diccionari de Benidorm* és poder trobar en cadascuna de les paraules, dels noms, dels fets que hi apareixen un extracte de Benidorm des de la fundació en el segle XIV fins a l'actual segle XXI. És un compendi, tan extens com és possible, que ens informa, mitjançant una aplicació web de tot el que s'ha de saber de Benidorm. És un primer pas de material bàsic per a qui vulga aprofundir en un coneixement més extens de tot el que ací s'explica.

El *Diccionari de Benidorm* es defineix pel conjunt de paraules que expliquen la nostra ciutat i el seu terme municipal del passat i del present des de cada una de les ciències i disciplines que intervenen. És per això, també, una obra enciclopèdica amb la modèstia de voler donar una visió tan àmplia com el material existent permet.

Podeu accedir-hi amb esta URL <http://diccionaridebenidorm.org/> així com també amb el codi QR següent.

2. Patrimoni cultural

Considerem que el *Diccionari de Benidorm* forma part del patrimoni de la comarca de la Marina Baixa perquè és un bé cultural. És un treball lexicogràfic amb els 1227 articles i 1486 il·lustracions que explica set-cents anys de vida col·lectiva perquè es pretén que el lector que el consulte tinga una idea, tan general com siga possible i tan concreta al mateix temps, del que els habitants de Benidorm del passat i del present han fet pel nostre poble, per la nostra ciutat, com el que ells mateixos han arribat a ser. És per tot això que es concreten aspectes que necessàriament s'han de conèixer per saber com i de quina manera hem arribat a l'actualitat, coneixements que amb interès i temps podem trobar escampats en no molta bibliografia i en documents d'arxius i biblioteques.

El *Diccionari de Benidorm* deuria ser un exemple a seguir pels altres pobles de la comarca per tal de constituir un bagatge cultural que en un temps no massa llunyà identifique l'espai geogràfic de la Marina Baixa.

3. Cronologia

L'Ajuntament de Benidorm va acceptar el projecte de creació del *Diccionari* l'any 1999 i l'any 2003 estava llest per a ser publicat però, per raons alienes als autors i a les autores, els nous regidors no la van considerar necessària. Després de 13 any, l'any 2016, es va publicar.

L'any 2016 es va ampliar el conveni amb l'Ajuntament de Benidorm i l'IES Pere Maria Orts i Bosch i es va presentar el *Diccionari* com a pàgina web després del treball fet per alumnat del Departament d'Informàtica, sota la direcció del professor Salvador Mira i la col·laboració de la professora Maria José Lozano, amb l'alumnat del *Projecte Fi de Cicles Formatius de Desenvolupament d'Aplicacions Web i Desenvolupament d'Aplicacions Multiplataforma*, van fer possible l'aplicació web.

L'any 2023 es reprenen les reunions per actualitzar la tecnologia del *Diccionari* per a una millor experiència de les persones usuàries i que la seua informació estiga disponible en totes les plataformes.

L'alcalde Agustí Navarro i la regidora Gemma Amor van acceptar la publicació en web i l'alcalde Toni Pérez va continuar fins a l'actualitat que ha facilitat el procés d'actualització de la web del *Diccionari*.

4. Del paper a un clic

Haurem d'acceptar que no haver-se publicat el *Diccionari* quan tocava que era l'any 2003 i no l'any 2016, va fer possible que la tecnologia entrara a formar-ne part i, per tant, fer accessible un producte cultural a l'abast de tothom a través de les TIC (Tecnologies i Ciències de la Informació). Efectivament, tot el text estava dins de la web amb els distints punts de vista, tant filològic com informàtic.

El projecte inicial estava pensat per a una publicació en paper però, si ho mirem de forma positiva, ha estat el temps perdut que ha fet que el *Diccionari* escrit en el segle passat entre en el segle XXI de la mà de la tecnologia. I això implica no solament la possibilitat d'ampliar i actualitzar els articles existents i crear-ne de nous sinó, també, incorporar articles sobre les TIC que la professora Lozano ha investigat i ha escrit.

Però, no solament és un avantatge publicar-lo en la xarxa per l'actualització. També ho és perquè, a diferència de l'edició de paper, no estem limitats per l'espai. I, a més a més, perquè és una eina de treball que durem a la butxaca estiguem on estiguem. La tecnologia punta fa possible consultar el *Diccionari* i extraure'n la informació instantàniament.

Es pot dir que el *Diccionari de Benidorm* entra al segle XXI per l'única porta possible que és la de la informàtica aplicada al saber humanístic, científic i tecnològic.

La màgia de les Tecnologies i Ciències de la Informació ens ajudava de nou a acabar un treball que va veure la llum gràcies a la tecnologia actual.

5. I ara, interactuem

Per tal de fer la xarrada més dinàmica i interactiva, vam crear unes preguntes per interactuar amb el públic assistent i també conèixer quin coneixement tenien del *Diccionari de Benidorm* fins este moment.

El públic contestava les preguntes amb els seus dispositius mòbils i, instantàniament podien veure els resultats que eren anònims però identificatius del coneixement del *Diccionari*.

La primera pregunta va ser: «Has usat anteriorment el *Diccionari de Benidorm* per buscar alguna paraula?» De 23 respostes totals, estes va ser les diferents opcions:

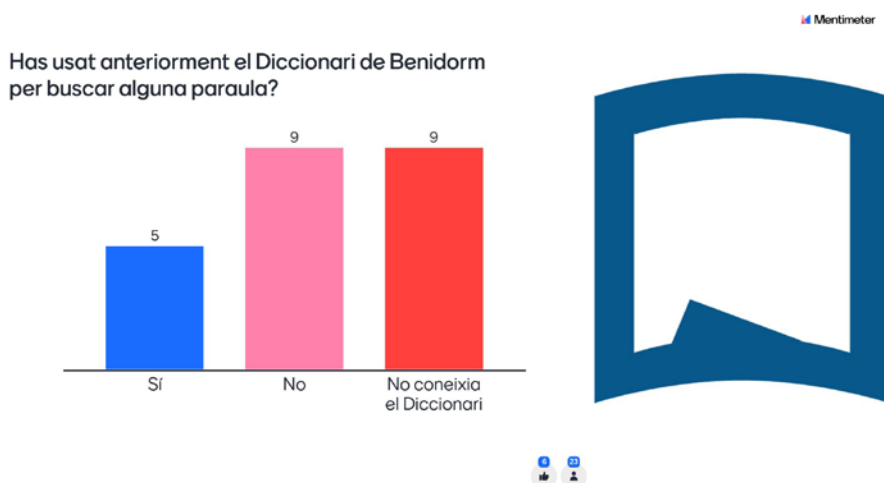

Fig. 1. Primera pregunta formulada als assistents i els seus resultats.

Vam concloure que 18 persones de 23, és a dir, un 78% del públic o no coneixia el *Diccionari* o nol l'havia usat mai. És per això que teníem justificada esta ponència per poder donar a conèixer l'eina entre els assistents a les Jornades.

La segona pregunta va ser: «Escriu dues paraules que penses que estan al Diccionari de Benidorm.» Amb un total de 43 respostes, estes serien les respostes:

Fig. 2. Segona pregunta formulada als assistents i el seu resultat.

Vam aprofitar les respostes per començar a ensenyar visualment l'aplicació del Diccionari de Benidorm que es troba, com ja hem dit, a <http://diccionari debenidorm.org/> i mostrar els elements que té un article i com interactuar amb ell. Que cada entrada de toponímia o d'un lloc conté un mapa indexat amb Google per poder mostrar el punt exacte on es troba eixa localització.

Vam obrir un torn obert de paraules amb la mateixa aplicació que havíem creat per tal d'arreplegar preguntes dels assistents sense que se sentiren cohibits en exposar-les:

Fig. 3. Torn obert de preguntes.

Per tal de presentar propostes didàctiques per poder aplicar a les aules i produir un impacte directe i més efectiu en l'alumnat a l'hora d'utilitzar el *Diccionari de Benidorm* i totes les seues possibilitats, vam decidir posar com a exemple dos trajectes didàctics que ajudaran al professorat i a l'alumnat a:

- Utilitzar el *Diccionari de Benidorm* com a material pedagògic i una eina d'ús a l'aula.
- Conèixer el passat de Benidorm i comparar-lo amb el present i ser conscients de molts aspectes que desconeixien.
- Treballar el Diccionari com una eina interdisciplinària on diferents matèries puguen treballar un mateix concepte des del punt de vista de disciplines variades.

6. Primer trajecte didàctic: toponímia

En este trajecte didàctic es pretén usar els topònims que ajudaran a reforçar la llengua, tant oral com escrita, tenint el *Diccionari de Benidorm* com a referent i utilitzant la disciplina de Toponímia, on cada article inclou un mapa de la situació real i exacta del topònim. Alguns d'ells també estan inclosos com articles en Història o Arquitectura on es podrà estudiar d'una manera més àmplia el topònim.

Es treballarà el significat, l'etimologia, la ubicació i moltes més característiques del topònim, la qual cosa fa que la interdisciplinarietat siga un element clau en l'explicació.

Per a il·lustrar este trajecte, es va triar fer un *Viatge a l'Illa de Benidorm*, on s'estudien els topònims que apareixen durant la travessia.

Fig. 4. El recorregut dels topònims en el viatge a l'Illa proposat.

7. Segon trajecte didàctic: TIC

En este trajecte didàctic es pretén estudiar les TIC (Tecnologies de la Informació i la Comunicació) per practicar-les també fora de l'aula d'Informàtica.

El seu objectiu és conèixer la història de la Informàtica i la seua evolució amb una mirada concreta a Benidorm. La idea és treballar cada concepte actual i comparar-lo amb el seu equivalent fa 10, 20 o 30 anys.

Es van exposar alguns d'estos conceptes, com van ser:

- Telèfon
- Telegrama

I es va preguntar als assistents què tenien en comú estos dos conceptes i Benidorm. La resposta és el *Festival de Benidorm*. Totes tres són entrades del *Diccionari* que vam explicar i, entre altres qüestions interessants, dir que el telèfon i el telegrama formaven part de la tecnologia del moment que es vivia. La raó és clara: van ser les cançons guanyadores dels dos primers festivals celebrats els anys 1959 i 1960.

Festival de Benidorm

Guanyadora 1959
Monna Bell
Cançó: El telegrama

Guanyadora 1960
Arturo Millán
Cançó: Comunicando

Fig. 5. Les cançons guanyadores de les dues primeres edicions del Festival de Benidorm.

Altres dos conceptes molt interessants per il·lustrar i poder explicar la història de l'evolució de les TIC en Benidorm són (ambdues entrades del *Diccionari de Benidorm*):

- SIMO
- Ordinador

Els quals reflexen molt bé l'evolució de les TIC. El *SIMO*, amb les diferents denominacions al llarg dels anys, quan la primera era: *Salón Informativo de Material de Oficina*. L'entrada *Ordinador* també és una entrada molt interessant, ja que, a l'igual que *Telegrama* i *Telèfon*, il·lustren la història de Benidorm dels anys 60 fins l'actualitat.

Per acabar amb la ponència, vam contestar les preguntes realitzades i finalment vam fer una pregunta final per obtenir la impressió dels assistents sobre la ponència realitzada, convidant-los a descriure eixa impressió amb una única paraula. Estos van ser els resultats:

Fig. 6. Respostes dels assistents de la pregunta final resumint la ponència.

8. El Diccionari de Benidorm a un clic del saber

Com a colofó a esta ponència explicàrem que el clic és la tecnologia i el saber la cultura. Si unim totes dues, tenim el *Diccionari de Benidorm*.

Benidorm, 20 d'octubre de 2023